

Cap. III. De Prandio, & cœna, &c. 19

riose viuebant, cœnam trahebant ferè ad mediam noctem: erant enim magni comedones, atque bibones, qui modesti, decima vacabant aliis negotiis: unde subiicit,

Hora libellorum decima est Eupheme meorum.

Nec amplius usque ad eandem diem sumebant cibum, ut Iurcones, ab octava noctis ientaculum sumebant, ut Satyricus,

Exul ab octava Marius bibit.

Fuit enim magnus comestor, & bibax, cum rusticus esset, nec quitquam boni nisi sæuitia, ambitioque immensa in auaritiam ordinata, quæ postmodum in gulæ luxuriam. Ergo ad propositum non omnibus prandere expedit, & hoc clarè Hippocrates in libro de Victu in acutis docet. Sed reuertamur ad rem. Verùm ò generose putas ne ferid, expedit omnibus cœnam prandio copiosiorrem (nam de prandio nimis fortes insultus: si non esset aliud, infantes ventriculo valde læsi, atque imbecilles, quique cursitate per totam Urbem coguntur, te admonere poterunt) si affirmas, iam ostendam non esse verum, si negas, quare vis tueri quod falsum esse non ignoras in perniciem humani generis, in mortem amicorum, prodendo etiam illos, qui tibi fidunt? At cum neutra pars possit esse vera generaliter, cur generaliter questionem introducis amabo ob inanem gloriam? Neque vos latet primum quòd habenda est ratio consuetudinis, longitudinis interualli, utrorumque negotiorum agitandorum, & aliorum quæ visa sunt, animaduersaque antè ab antiquis. Venio ad ea quæ illi non attigerunt, de discrimine facultatis vomendi prædium facilius, quàm cœnam, & illud prætereò, an dubitatis, si quis rutam edere velit de veneno sollicitus, tutius & minore noxa non facturum sit in prandio, non in cœna? Idem de capra, de vino potenti ac multo, nam cum in die os pateat, calorque diei auocet, & homo sibi faueat, quin minus lædatur ex prandio, quàm ex cœna) omitto modò nimis sæuam necessitatem cursitandi per Urbem) cum in cœna tetri illi vapores, acres, torridi, amari, semiputridi, aut etiam putridi, maligni, fœcales, venenosi, quales fungorum, atque alliorum putrescentium à viru tractotum, attracti à iecore, caput petentes remissi per asperam arteriam in pulmones, noxam in his quatuor membris (dico iterum icur, cerebrum, pulmones ac ventriculum) irreparabilem non gignunt, laborabis ex eo tribus mensibus, primum inde oborta febricula, ex eo tanquam ex pomo quod fortuitò ederis, mortis nomen, potinum, & multa alia innoxia & calumniâ habebit, nec præteream, sed suo loco dicetur, quòd in eiusmodi accusatis Galeno teste cucumeres, & pepones, & fructus nonnulli alij continentur, sed hoc locum hîc non habet. Quis ergo tam impurus est qui hæc non videat, tam stolidus qui contemnet? At contrâ, edere propositum est ciuilitè ptisanam, auiculas, & acetarium ex radice hieracij, & borraginis (quanquam hîc non ignorem rursus cum pædagogis excitandam pugnam, neque magis Galeni aut verba intelligunt, quàm lyra sonum a sinu, etsi ad modos saltare videtur, quemadmodum referunt de

Ægyptiis Cain) tum vino mediocri diluto, cum semipyro assato, & de omnibus copiosè melius habiturum, & ad robur, & ad bonum habitum, & hilaritatem, & somnum, ac cibi prandij appetentiam, quàm eiusmodi cibus vesceretur in prandio, cœnam autem exilem faceret, aut non cœnaret, vel grauiorem faceret? Nonne ergo melius fuisset instituire questionem, quæ cuique magis expediret in prandio, & quæ in cœna? & quomodo, & de ordine ciborum, ac præparatione, inde collectum per exemplum de singularum victu, similiter in confesso est styracem somnum prouocare, & siccam tamen esse. Princeps enim quamvis tria illa faciat capita, tamen in singulis calidam & siccam esse affirmat, Græci calidam esse referunt, non audent siccam, an humidam appellare. Quomodo si sicca, somnum & potentè prouocat? Quæ questio de innumeris quoque aliis est: ut Iride, aloë, amomo. Sed dices Græcos non affirmare? nunquid nil interest, aut vel parum, hoc scire? Nunquid idem est somnus qui a sicco, & qui ab humido, & ita de emollientibus, dispeream, si non melius sit nescire, quàm scire. Ecce videtis in minimis, ac quæ sensui ipsi sunt manifesta, quantum intersit scientia per causas, & diligentia ac peritia in actione: effectus enim à natura semper iidem manent, & causæ duplices sunt, & ambæ mutantur in nobis, & has disponit medicus: aliæ in potestate aliarum causarum, & de his medicus non potest disponere, & sunt accipites, fauent quandoque, quandoque impediunt, sed hæc in potentibus sunt rationes, igitur causarum fortuitarum obiectum non officit huic de optimo medico disquisitioni: solum ergo meditetur hæc quatuor præcepta. Sed primum est commune omnibus humanis actionibus, cum duobus sequentibus, scilicet quòd omnia hæc mortalia sunt vana, idque non debet propalari: esset enim præter propositum, & malam opinionem de se posset in hominum mentibus ingenerare. Secundum, quòd vita humana est similis retri, composita scilicet ex vaculis sapius iteratis, & penè similibus, nisi quòd aliæ sunt integræ, aliæ fractæ. Tertium, quòd omnium quæ eueniunt hominibus ab initio, sunt velut ortus plantarum, exiguis & imbecillis, & idè semper, sed maxime tamen, id est, à principio debere hominem omni studio, diligentia, sedulitate, industria, non solum animo, sed opere, & corporea etiam actione illi incumbere. Quartum est proprium medico, ideo maxime ad illum pertinet, & ut ei operam det, quoniam ea quæ sunt circa ægrum, in tria genera diuiduntur, in illa quæ ad artem pertinent, & hæc sunt duplicia, alia quæ sunt in naturæ potestate, & ista sufficit scire, alia quæ sunt in nostra potestate, & ista debet non solum scire, sed præstare, alia in accidentium euentu, nec ista conuenit negligere, sed sufficit ut rectè cõiectemur. Multum autem necessaria diligentia etiam in minimis, cum haud obscurum sit ex illis maxima deriuari, & industria hominis supplet non solum instrumentis quæ parantur, verum ostendit curam superfluam illorum parandorum, cum absque eis actio etiam melius

B 4 perficiatur.

Nota.

Nota.

431. 600. 603.

Quatuor præcepta in actionibus medicandis.

Tria ad artem medicandam spectantia.

Diligentia in minimis etiam necessaria.